

Notulae ad floram Sloveniae

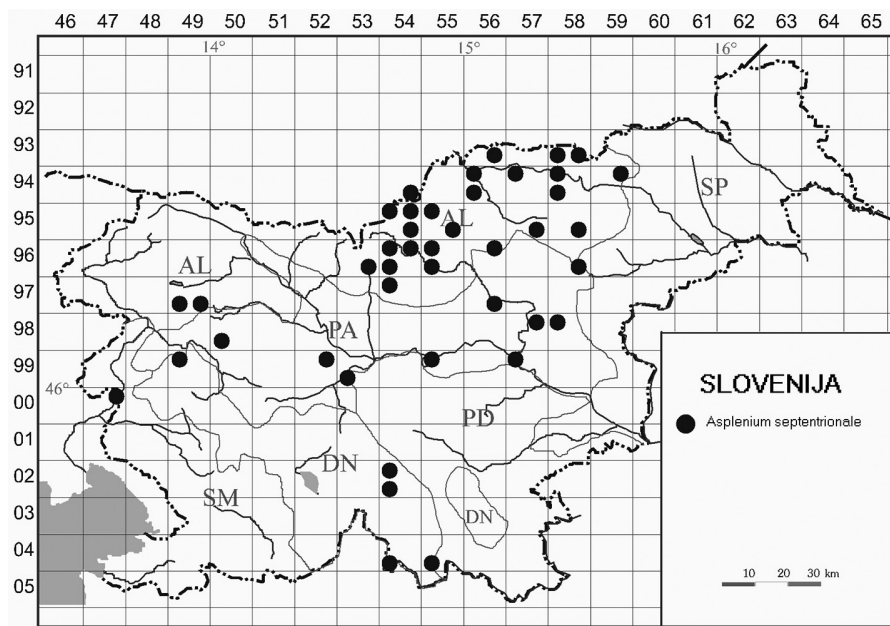
Asplenium septentrionale (L.) Hoffm.

Nova nahajališča v zahodni in osrednji Sloveniji

New localities in western and central Slovenia

- 9749/3** (UTM 33TVM11) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Baška dolina, pod vzpetino Bizle nad Rutom, roženec, 1320 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 21. 6. 2006, herbarij LJS.
- 9949/1** (UTM 33TVM10) Slovenija: Primorska, dolina Idrijce, Dolenja Trebuša, Prdivnik, na grebenu med Pstatarsko in Stružniško grapo, diabaz, 855 m n. m.; na podobni podlagi (diabazni tuf) nad domačijo V Ložku, acidofilno bukovje (*Blechno-Fagetum*), 780 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 29. 11. 2011, herbarij LJS.
- 9955/1** (UTM 33TVM80) Slovenija: Štajerska, Posavje, Litija, Ponoviče, pobočje grebena Svibno, skrilavi glinavec, hrastov gozd na kislh tleh (*Leucobryo-Quercetum petraeae*), 270 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 17. 5. 2010, herbarij LJS.

Severni sršaj je evrazijska in severnoameriška vrsta, značilna za združbe skalnih razpok na silikatnih kamninah iz reda *Androsacetalia vandelli* Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934 (AESCHIMANN & al. 2004: 80). Te združbe so pri nas bolj pogoste in raziskane v severovzhodni Sloveniji (Savinjske Alpe, vzhodne Karavanke, Pohorje in Kozjak). Tam so to vrsto ugotovili v sestojih asociacij *Campanulo cochleariifoliae-Primuletum villosae* Juvan, Čarni et Jogan 2011 in *Woodio ilvensis-Asplenietum septentrionalis* R. Tx. 1937 (JUVAN & al. 2011). V zahodni Sloveniji je severni sršaj zelo redek (glej sliko 1, izdelali smo jo z aplikacijo FloVegSi – SELIŠKAR et al. 2003 in v njej poleg podatkov iz te baze upoštevali še podatke iz JOGAN & al. 2001 in ACCETTO 2001, 2006 – kvadrant nahajališča v tej zadnji objavi, ostenje zahodno od zaselka Gradišek, je po našem mnenju 9756/4 in ne 9756/3 kot piše avtor na str. 42). V Julijskih Alpah poznamo le nekaj nahajališč v sosesčini Črne prsti (pod Šoštanjem, Črno goro in nad Stržiščami – vsa so v kvadrantu 9749/4) – DAKSKOBLER (1993, 2005: 14) ter, kar je novo nahajališče, pod Matajurskim vrhom (Hohkovblom) nad Rutom (Bizle, 9749/3). Tudi za italijanski del Julijskih Alp za zdaj ne navajajo njegovih nahajališč (POLDINI 2002: 65, BONA & al. 2005: 162). Pač pa je iz literature znano nahajališče severnega sršaja jugozahodno od prigorja Julijskih Alp, v srednjem Posočju, pod grebenom Sabotina (0047/2). POSPICHAL (1897: 11) ga označuje takole: v grušču pod skalnimi stenami, nasproti svetogorske cerkve. Tega podatka ni nihče več potrdil (prim. BONA & al. 2005: 64, POLDINI 2009: 551) in se nam zdi zaradi apnenčaste podlage Sabotina precej vprašljiv. Kamnin, ki so običajno njegova rastišča, na tej gori, še posebej na pobočjih nasproti svetogorske cerkve, po naših spoznanjih ni. V zahodni Sloveniji JOGAN & al. (2001: 53) objavljajo še podatek za kvadrant 9850/3 (Cerkljansko), kjer je kar precej silikatnih kamnin. Vir za ta podatek nam ni znan. Novo nahajališče pri Litiji v Zasavju je na perm-karbonskih skrilavih glinavcih (BUSER 2009). Gozd, ki porašča to skalovje (popis št. 6 v tabeli 1), začasno (brez da bi opravili

Slika 1: Razširjenost vrste *Asplenium septentrionale* v Sloveniji

Figure 1: Distribution of *Asplenium septentrionale* in Slovenia

podrobnejše primerjave) uvrščamo v asociacijo *Leucobryo-Quercetum petraeae* (Marinček 1973) Marinček & Zupančič 1995 (ki jo imajo na podobnih, a manj skrajnih rastiščih pri Litiji kartirano MARINČEK & al. 2006), mogoča pa bi bila tudi uvrstitev v asociaciji *Luzulo albidiae-Quercetum petraeae* (Hilitzer 1932) Passarge 1953 em. R. Neuhausel & Z. Neuhausel 1967 (v Sloveniji je njene sestoje v zahodnih Halozah ugotovil KOŠIR 1994) in *Melampyro vulgati-Quercetum petraeae* Puncer & Zupančič 1979 (vendar tudi njeni sestoji navadno poraščajo manj skrajna rastišča, glej PUNCER & ZUPANČIČ 1979). Vzpetina Bizle nad Rutom ima zelo pisano geološko zgradbo. Prevladuje ploščasti baški dolomit z roženci, ponekod tudi laporovec, meljevec, glinavec ter apnenec s primesjo laporja in rožencev – v glavnem triasne, deloma, apnenec z roženci, tudi jurske starosti (BUSER 1986, 1987). Severni sršaj smo pod to vzpetino našli na manjšem skalnem pragu iz roženca, v združbi (popis št. 2 v tabeli 1), kjer je tudi precej značilnih prebivalc karbonatnega skalovja in ki jo za zdaj uvrščamo v provizorno asociacijo *Campanulo carnicae-Asplenietum septentrionalis* nom. prov. (v tabeli 1 je predstavljena s popisi št. 1 in 2, v popisu 3 teh vrst ni več in ga zato začasno uvrščamo v asociacijo *Asplenietum septentrionalis* s. lat.). Nad levim bregom Idrijce pri Stopniku je obsežno območje silikatnih kamnin triasne starosti: tufski peščenjaki, keratofir, diabaz in spilit (MLAKAR & ČAR 2009, ČAR 2010). V tem predelu smo severni sršaj našli na dveh krajih. Skalnat greben nad domačijo V Ložku porašča nizek bukov gozd (popis št. 5 v tabeli 1), ki ga začasno uvrščamo v sintakson *Blechno-Fagetum* (Tüxen et Oberdorfer 1958) Rivas-Martínez

1962 *luzuletosum luzuloidis* Marinček 1970, na velikem diabaznem bloku na grebenu nad Prdivnikom pa severni sršaj raste v navpičnem skalovju, v skoraj enovrstni združbi, brez spremljevalk (*Asplenietum septentrionalis* s. lat.) – popis št. 4 v tabeli 1.

Zahvala

Nini Juvan, univ. dipl. biologinji, se iskreno zahvaljujem za pregled besedila, popravke in koristna dopolnila.

Literatura

- ACCETTO, M., 2001: Nova spoznanja o rastlinstvu Kočevske in Bele krajine. Gozdarski vestnik (Ljubljana) 59 (5–6): 248–259.
- ACCETTO, M., 2006: Nova spoznanja o rastlinstvu in rastju ostenij vzhodnega dela predalpskega sveta Slovenije. Zbornik gozdarstva in lesarstva (Ljubljana) 81: 37–59.
- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 1: *Lycopodiaceae–Apiaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1159 pp.
- BONA, E. (ed.), F. MARTINI, H. NIKLFELD & F. PROSSER, 2005: Atlante corologico delle Pteridofite nell'Italia nordorientale. Distribution Atlas of the Pteridophytes of North-Eastern Italy. Museo Civico di Rovereto, Edizioni Osiride, Rovereto. 239 pp.
- BUSER, S., 1986: Tolmač listov Tolmin in Videm (Udine). Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd. 103 pp.
- BUSER, S., 1987: Osnovna geološka karta SFRJ. Tolmin in Videm 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- BUSER, S., 2009: Geološka karta Slovenije 1: 250.000. Geological map of Slovenia 1:250,000. Geološki zavod Slovenije, Ljubljana.
- ČAR, J., 2010: Geološka zgradba Idrijsko-Cerkljanskega hribovja. Tolmač h geološki karti idrijsko-cerkljanskega hribovja med Stopnikom in Rovtami 1: 25 000. Geološki zavod Slovenije, Ljubljana. 127 pp.
- DAKSKOBLER, I., 1993: Novo nahajališče kimastocvetnega grahovca v Julijskih Alpah. Proteus (Ljubljana) 55 (5): 174–180.
- DAKSKOBLER, I., 2005: Rastlinstvo in rastje (flora in vegetacija) Baške doline (zahodna Slovenija). Razprave 4. razreda SAZU (Ljubljana) 46–2: 5–59.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- JUVAN, N., A. ČARNI & N. JOGAN, 2011: Chasmophytic vegetation of silicate rocks on the southern outcrops of the Alps in Slovenia. Wulfenia (Klagenfurt) 18: 133–156.
- KOŠIR, Ž., 1994: Ekološke in fitocenološke razmere v gorskem in hribovitem jugozahodnem obrobju Panonije. Zveza gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana. 149 pp.
- MARINČEK, L., A. ČARNI, M. JARNAK, P. KOŠIR, A. MARINŠEK, U. ŠILC & I. ZELNIK, 2006: Vegetacijska karta gozdnih združb Slovenije v merilu 1: 50.000 – List Ljubljana. ZRC SAZU, Biološki inštitut Jovana Hadžija, Ljubljana.
- MLAKAR, I. & J. ČAR, 2009: Geološka karta Idrijsko-Cerkljanskega hribovja med Stopnikom in Rovtami 1: 25 000. Geološki zavod Slovenije, Ljubljana.

- POLDINI, L. (s sodelovanjem G. Oriolo & M. Vidali), 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda Parchi e Foreste Regionali & Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Udine. 529 pp.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale del Carso fra Trieste e Gorizia. Lo stato dell'ambiente. Edizione Goliardiche, Trieste, 732 pp.
- POSPICHAL, E., 1897: Flora des österreichischen Küstenlandes. Erster Band. Franz Deuticke, Leipzig und Wien. 574 pp.
- PUNCER, I. & M. ZUPANČIČ, 1979: Novi združbi gradna v Sloveniji (*Melampyro vulgati-Quercetum petraeae* ass. nova s. lat.). Scopolia (Ljubljana) 2: 1–47 + fitocenološke tabele.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.

Tabela 1: Sestoji z vrsto *Asplenium septentrionale* v zahodni in osrednji Sloveniji

Table 1: Stands with *Asplenium septentrionale* in western and central Slovenia

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	Pr.	Fr.
Delovna številka popisa (Working number of relevé)		203491	212215	203041	241333	241332	235769		
Nadmorska višina v m (Altitude in m)		1370	1320	1440	855	780	270		
Lega (Aspect)		SW	S	E	W	W	SSE		
Nagib v stopinjah (Slope in degrees)		95	60	90	90	40	20		
Matična podlaga (Parent material)		GL	Rož	GL	DB	DT	GL		
Tla (Soil)		Li	Li	Li	Li	Ra	Ra		
Kamnitost v % (Stoniness in %)		100	100	100	100	50	20		
Zastiranje v % (Cover in %):									
Zgornja drevesna plast (Upper tree layer)	E3b	.	.	.	.	70	70		
Spodnja drevesna plast (Lower tree layer)	E3a	.	.	.	.	5	10		
Grmovna plast (Shrub layer)	E2	.	.	.	.	10	20		
Zeliščna plast (Herb layer)	E1	30	50	10	1	50	70		
Mahovna plast (Moss layer)	E0	10	20			20	30		
Število vrst (Number of species)		11	16	6	2	23	43		
Velikost popisne ploskve (Relevé area)	m2	1	4	1	3	200	400		
Datum popisa (Date of taking relevé)		29. 8. 1991	21. 6. 2006	17. 7. 2001	29. 11. 2011	29. 11. 2011	17. 5. 2010		
Nahajališče (Locality)		Kucer (Šoštanj)	Bizle	Eljbn (Stržišče)	Prdivnik	Prdivnik	Svibno (Ponovice)		
Srednjeevropski kvadrant (Quadrant)		9749/4	9749/3	9749/4	9949/1	9949/1	9955/1		

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	Pr.	Fr.
<i>Asplenion septentrionalis</i>									
<i>Asplenium septentrionale</i>	E1	1	+	1	r	r	+	6	100
<i>Hypno-Polypodium</i>									
<i>Polypodium vulgare</i>	E1	.	.	+	.	.	2	2	33
<i>Potentilletalia caulescentis</i>									
<i>Campanula carnica</i>	E1	+	+	.	.	.	.	2	33
<i>Sempervivum tectorum</i>	E1	+	+	.	.	.	.	2	33
<i>Silene hayekiana</i>	E1	+	.	.	.	.	.	1	17
<i>Primula auricula</i>	E1	.	1	.	.	.	.	1	17
<i>Asplenietea trichomanis</i>									
<i>Sedum maximum</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Fagetalia sylvaticae</i>									
<i>Fagus sylvatica</i>	E3b	.	.	.	.	4	.	1	17
<i>Fagus sylvatica</i>	E2b	.	.	.	.	1	+	2	33
<i>Fagus sylvatica</i>	E2a	.	.	.	.	+	+	2	33
<i>Fagus sylvatica</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Dentaria bulbifera</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Prunus avium</i>	E2b	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Prunus avium</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Salvia glutinosa</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Dryopteris affinis</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Polygonatum multiflorum</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Quercetalia roboris</i>									
<i>Pteridium aquilinum</i>	E1	.	.	.	.	+	1	2	33
<i>Chamaecytisus supinus</i>	E1	.	+	.	.	.	.	1	17
<i>Betula pendula</i>	E3a	.	.	.	.	1	.	1	17
<i>Betula pendula</i>	E2b	.	.	.	.	+	.	1	17
<i>Populus tremula</i>	E2a	.	.	.	.	r	.	1	17
<i>Quercus robur</i>	E2b	.	.	.	.	r	.	1	17
<i>Veronica officinalis</i>	E1	.	.	.	.	r	.	1	17
<i>Rubus hirtus</i>	E2a	.	.	.	.	.	1	1	17
<i>Quercus petraea</i>	E3b	.	.	.	.	.	4	1	17
<i>Quercus petraea</i>	E3a	.	.	.	.	.	1	1	17
<i>Quercus petraea</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Hieracium sabaudum</i>	E1	.	.	.	.	.	1	1	17
<i>Teucrium scorodonia</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Castanea sativa</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Frangula alnus</i>	E2b	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Frangula alnus</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Hieracium racemosum</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Calluno-Ulicetea</i>									
<i>Calluna vulgaris</i>	E1	.	.	.	.	2	1	2	33

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	Pr.	Fr.
<i>Festuca ovina</i> agg.	E1	+	.	+	.	+	.	3	33
<i>Viscaria vulgaris</i>	E1	.	.	.	.	.	1	1	17
Elyno-Seslerietea									
<i>Thymus praecox</i> subsp. <i>polytrichus</i>	E1	+	.	.	.	.	.	1	17
<i>Sesleria caerulea</i> subsp. <i>calcaria</i>	E1	.	+	.	.	.	.	1	17
Thlaspietea rotundifolii									
<i>Campanula cespitosa</i>	E1	.	+	.	.	.	.	1	17
<i>Ligusticum seguieri</i>	E1	.	+	.	.	.	.	1	17
Galio-Urticetea									
<i>Galeopsis pubescens</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
Druge vrste (Other species)									
<i>Juniperus communis</i>	E2a	.	.	.	.	r	.	1	17
<i>Juniperus communis</i>	E1	+	.	.	.	.	.	1	17
<i>Ailanthus altissima</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Ailanthus altissima</i>	E2b	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Impatiens parviflora</i>	E1	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Pinus strobus</i>	E2a	.	.	.	.	.	+	1	17
<i>Pinus strobus</i>	E2b	.	.	.	.	.	+	1	17
Mahovi in lišaji (Mosses and lichens)									
<i>Musci</i> div.	E0	.	.	2	.	3	.	2	33
<i>Rhizocarpon geographicum</i>	E0	2	2	.	.	.	.	2	33
<i>Polytrichum formosum</i>	E0	.	.	.	.	1	3	2	33
<i>Tortella tortuosa</i>	E0	.	.	+	.	.	.	1	17
<i>Hypnum cupressiforme</i>	E0	.	.	.	.	1	.	1	17
<i>Isoetecium alopecuroides</i>	E0	.	.	.	.	1	.	1	17
<i>Dicranum</i> sp.	E0	.	.	.	.	+	.	1	17
<i>Schistidium</i> sp.	E0	.	.	.	.	+	.	1	17
<i>Collema</i> sp.	E0	.	.	.	.	+	.	1	17
<i>Leucobryum glaucum</i>	E0	.	.	.	.	.	1	1	17

IGOR DAKSKOBLER

Cirsium candelabrum* Griseb.*Novo nahajališče tujerodne vrste v Sloveniji****New locality of an alien species in Slovenia**

0051/3 Slovenija: Notranjska, Logatec, industrijsko-obrtna cona Logatec, pri odcepu za IOC Zapolje v smeri proti Vrhniki, apnenčast grušč, obs. Peter Grošelj, julij 2002, det. N. Jogan & B. Vreš.